

УДК 328.184 351 316.77

Л. М. Радченко,
аспірантка кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, Національна академія державного управління при Президентові України

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У СВІТІ І В УКРАЇНІ: МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЩОДО ЇХ УСУНЕННЯ

L. Radchenko,
Postgraduate Student, Department of Regional Management, Local Self-Government and City Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

PROBLEMS OF ENVIRONMENTAL PROTECTION IN THE WORLD AND IN UKRAINE: MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION TO ELIMINATE THEM

У статті досліджується стан навколишнього середовища у світі та в Україні. Розкрито поняття, складові та проблеми навколишнього середовища та. Запропоновано механізми реалізації з охорони навколишнього середовища. Охорона довкілля — це система заходів щодо раціонального використання природних ресурсів, збереження особливо цінних та унікальних природних комплексів і забезпечення екологічної безпеки.

Ці проблеми є також далекими від пріоритетності для більшості засобів масової інформації (ЗМІ), які здебільшого виконують державне замовлення владних структур та згладжують гострі кути екологічних проблем, на вирішення яких у державі відсутні реальні фінансові можливості.

Однією з найгостріших екологічних проблем, зумовлених посиленням техногенного впливу на природне середовище є стан атмосферного повітря. Вона включає ряд аспектів. По-перше, охорона озонового шару, необхідна у зв'язку із зростанням забруднення атмосфери фреонами, оксидами азоту тощо. До середини XXI ст. це може призвести, за оцінками, до зниження вмісту стратосферного озону на 15%. По-друге, зростання концентрації CO₂ (це вуглекислий газ), що відбувається в основному за рахунок згоряння викопного палива, зменшення площ лісів, виснаження гумусового шару і деградації ґрунтів. До середини XXI ст. очікується подвоєння концентрації газу, що мала місце перед початком НТР.

The article examines the state of the environment in the world and in Ukraine. The concept, components and problems of the environment and. Proposed mechanisms for the implementation of environmental protection. Environmental protection is a system of measures for the rational use of natural resources, the preservation of especially valuable and unique natural complexes and the provision of environmental safety.

These problems are also far from being a priority for most media outlets (mass media), which mostly execute the state order of power structures and smooth out the sharp edges of environmental problems, for which the state lacks real financial possibilities.

One of the most acute environmental problems caused by an increase in technogenic impact on the natural environment is the state of the air. It includes a number of aspects. Firstly, the protection of the ozone layer is necessary in connection with the growth of atmospheric pollution with freons, nitrogen oxides, and the like. Until the middle of the XXI century. it can lead, by estimation, to a decrease in the stratospheric ozone content by 15%. Second, the increase in the concentration of CO₂ (this is carbon dioxide), which occurs mainly due to combustion of fossil fuels, reducing the area of forests, the depletion of the humus layer and soil degradation. Until the middle of the XXI century. the doubling of the gas concentration expected to occur before the start of the NTP is expected.

Ключові слова: навколишнє середовище, державне управління, стан довкілля, охорона навколишнього середовища

Key words: words: environment, government, environment, environmental protection.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Стан довкілля — дзеркало, що відтворює нашу дійсність. Для більшості населення нашої держави проблеми довкілля відсутні на задвірки людської

свідомості, а нагальними стали проблеми боротьби за виживання [1, с. 4]. Ці проблеми є також далекими від пріоритетності для більшості засобів масової інформації (ЗМІ), які здебільше виконують

державне замовлення владних структур та згладжують гострі кути екологічних проблем, на вирішення яких у державі відсутні реальні фінансові можливості.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження основних проблем навколишнього середовища та розкриття механізмів охорони навколишнього середовища як в Україні, так і у всьому світі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Більшість наукових праць у сфері охорони довкілля виконано в радянській період та є малоприматно для впровадження в умовах ХХІ ст. Окремі аспекти проблематики дослідження піддано аналізу в працях вітчизняних науковців та закордонних фахівців: В.І. Беляєва, О.В. Богдан, А.Й. Васильєва, І.В. Вітовської, А.В. Грищенко, О.В. Гуцал, Ш. Джаошвілі, Ю.В. Канашевського, В.І. Карамушки, Н.В. Коржунової, І.М. Потапчука, О.М. Шемякіна, О.А. Щипцова.

МЕТА СТАТТІ

Головною метою цієї роботи є дослідження сучасного стану навколишнього середовища, основних проблем та розкриття механізмів з охорони навколишнього середовища як в Україні, так і у всьому світі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Охорона довкілля — це система заходів щодо раціонального використання природних ресурсів, збереження особливо цінних та унікальних природних комплексів і забезпечення екологічної безпеки. Це сукупність державних, адміністративних, правових, економічних, політичних і суспільних заходів, спрямованих на раціональне використання, відтворення і збереження природних ресурсів землі, обмеження негативного впливу людської діяльності на навколишнє середовище [2, с. 37].

Охорона навколишнього середовища перетворилася в глобальну проблему, пов'язану головним чином зі зростанням антропогенного впливу. Це зумовлено демографічним вибухом, урбанізацією, що прискорюється, і розвитком гірничих розробок і комунікацій, забрудненням навколишнього середовища відходами, надмірним навантаженням на орні землі, пасовища, ліси, водойми. У результаті гірничо-технічної діяльності у світі порушено не менше 15—20 млн га земель, з них 59% площі використано під різні гірничі виробки, 38% — під відвали пустої породи або відходів збагачення, 3% — місця осідання, провалів та інших порушень поверхні, пов'язаних з підземними розробками. Інколи порушення правил ведення гірничих робіт чи масштабна аварія призводить до катастрофічних незворотних наслідків [3, с. 78].

Основними заходами, спрямованими на охорону довкілля є:

— обмеження викидів в атмосферу та гідросферу з метою поліпшення загальної екологічної обстановки;

— створення заповідників, заказників і національних парків з метою збереження природних комплексів;

— обмеження лову риби, полювання з метою збереження певних видів;

— обмеження несанкціонованого викидання сміття. Використання методів екологічної логістики для тотального очищення від несанкціонованого засмічення території регіону.

Так, калійний рудник № 2 у Стебнику (Львівська обл.) внаслідок прориву підземних вод затоплено розсоллом, на місці калійної шахти утворилося озеро, а з 2007 р. розчиняються цілики, що утримують гірський масив від обвалення [1].

Об'єм відвалів порід і виробничих відходів, що утворилися від спільної діяльності гірничих підприємств світу, становить понад 2000 км³.

Для отримання мінеральної сировини і палива людство вимушене використовувати дедалі глибші шари земної кори (золоторудні шахти ПАР, наприклад, досягли позначок 3—4 км нижче земної поверхні; амплітуда висот між дном найглибших кар'єрів і поверхнею найвищих відвалів перевищує 1100 м). Гірничодобувні роботи супроводжуються штучним водозниженням. Тільки при видобутку вугілля з шахт і розрізів відкачується бл. 15 км³ води на рік. Скидання стічних вод, що відкачуються, веде до забруднення поверхневих водних об'єктів різними солями, нафтопродуктами і важкими металами. Зсуви гірських порід на територіях, що підробляються, осідання поверхні, розсіювання породи з відвалів негативно впливають на стан земельних ресурсів. Значні надходження забруднювальних речовин відбуваються в зонах комунікацій і транспортних вузлів (90 т пилу на 1 км залізничного полотна на рік).

При експлуатації нафтопроводів та продуктопроводів найбільшої шкоди завдають аварійні витокі нафти, суспензій тощо.

Однією з найгостріших екологічних проблем, зумовлених посиленням техногенного впливу на природне середовище є стан атмосферного повітря. Вона включає ряд аспектів. По-перше, охорона озонного шару, необхідна у зв'язку із зростанням забруднення атмосфери фреонами, оксидами азоту тощо. До середини ХХІ ст. це може призвести, за оцінками, до зниження вмісту стратосферного озону на 15%. По-друге, зростання концентрації СО₂ (це вуглекислий газ), що відбувається в основному за рахунок згоряння викопного палива, зменшення площ лісів, виснаження гумусового шару і деградації ґрунтів. До середини ХХІ ст. очікується подвоєння концентрації газу, що мала місце перед початком НТР.

У результаті "парникового ефекту" до 30-х рр. ХХІ ст. середня температура приземного шару повітря може підвищитися на 3±1,5 °С, причому максимальне потепління станеться в приполярних зонах, мінімальне — біля екватора. Очікується збільшення швидкості танення льодовиків і підняття рівня океану з темпом понад 0,5 см/рік. По-третє, кислотні осадки стали істотними компонентами атмосфери. Вони випадають в

країнах Європи, Північній Америці, а також в районах найбільших агломерацій Азії і Латинської Америки. Головна причина кислотних осадів — надходження сполук сірки і азоту в атмосферу при спаленні викопного палива в стаціонарних установках і двигунах транспорту. Кислотні осадки завдають шкоди будівлям, пам'ятникам і металевим конструкціям, викликають дигресію і загибель лісів, знижують урожай багатьох сільськогосподарських культур, погіршують родючість ґрунтів, що мають кислу реакцію, і стан водних екосистем.

Також актуальним є охорона водних ресурсів. Проблема забруднення та виснаження водних ресурсів викликана зростанням використання води промисловістю, сільським і житлово-комунальним господарствам, з одного боку, і забрудненням водних об'єктів — з іншого [4 с. 47].

Щорічно людством використовується в середньому до 6000 км³ води, з них в сільському господарстві близько 3400, промисловості 2200, на господарсько-побутові потреби 400 км³. Забруднення багатьох водних об'єктів суши (особливо в країнах Західної Європи та Північної Америки) і вод Світового океану досягло небезпечного рівня. Щорічно в океан потрапляє (млн т): 0,2—0,5 отрутохімікатів; 0,1 — хлорорганічних пестицидів; 5—11 — нафти та інших вуглеводнів; 10 — хімічних добрив; 6 — фосфорних сполук; 0,004 — ртуті; 0,2 — свинцю; 0,0005 — кадмію; 0,38 — міді; 0,44 — марганцю; 0,37 — цинку; 1000 — твердих відходів; 6,5—50 — твердого сміття; 6,4 — пластмас. У Північній Атлантиці нафтова плівка займає 2—3% площі. Найбільш забруднені нафтою Північне і Карибське моря, Перська затока, а також прилеглі до Африки і Америки ділянки, де здійснюється її перевезення танкерним флотом [5, с. 37].

Однією з головних екологічних проблем є погіршення стану земельних ресурсів. За історичний час внаслідок вияву прискореної ерозії, дефляції та інших негативних процесів людство втратило майже 2 млрд га продуктивних земель.

До утворення пустель схильна площа в 4,5 млрд га, на якій проживає близько 850 млн чоловік. Пустелі швидко розвиваються (до 5—7 млн га на рік) у тропічних районах Африки, Азії і Америки, а також у субтропіках Мексики. Швидкість зникнення лісів становить 6—20 млн га на рік.

Дуже важливою для людства проблемою є охорона геологічного середовища, тобто верхньої частини літосфери, яка розглядається як багатокомпонентна динамічна система, що перебуває під впливом інженерно-господарської діяльності людини і, в свою чергу, певною мірою визначає цю діяльність. Найголовніший компонент геологічного середовища це гірські породи, що містять нарівні з твердими мінеральними і органічними компонентами газу, підземні води. Особливо великий негативний вплив на довкілля від техногенних катастроф, найбільша з яких у ХХ ст. — на Чорнобильській атомній електростанції, що сталася в Україні.

Охорона навколишнього середовища суттєвим чином залежить від технічного рівня вугільної енергетики. Прикладом системних дій у подоланні екологічних

ризиків є вугільна енергетика Європи. У ФРН на початку ХХІ ст. стала до ладу модельна вугільна ТЕС, у процесі роботи якої викиди вуглекислого газу в атмосферу відсутні. Впровадження цієї технології у комерційному масштабі планується з 2014 р. Сучасні екологічно чисті вугільні ТЕС запроектовані у Великобританії. У Данії в 2006 р. запущено пілотний проект найбільшої у світі очисної установки димових газів (у проекті задіяно 30 компаній і 11 країн Європи, скорочення емісії вуглекислого газу — 90%).

У Сполучених Штатах Америки планується найбільш часом ввести в дію 80 ТЕС, які мають підвищений коефіцієнт корисної дії та новітнє очисне обладнання. Але найбільший приріст світового використання вугілля — 90% до 2020 р. = передбачається за рахунок вугільних енергетик Китаю та Індії, в яких стан охорони навколишнього середовища порівняно нижчий.

Комплексна охорона навколишнього середовища здійснюється на рівні підприємств, населених пунктів, регіонів, держав і глобально в масштабах всієї планети. Велика робота ведеться під егідою ООН, з ініціативи якої в 1972 р. створена постійно діюча Програма ООН по довкіллю (ЮНЕП). У рамках ООН природоохоронні проблеми вирішують також: Всесвітня метеорологічна організація (ВМО), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВОЗ), Міжнародна морська організація (ММО), Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ), Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку (МКНСР), ЮНЕСКО та ін. Велику увагу проблемам охорони навколишнього середовища приділяють Організація економічної співпраці і розвитку (ОЕСР), Європейське економічне співтовариство (ЄЕС), Організація американських держав (ОАД), Ліга арабських країн з питань освіти, культури і наук (АЛЕКСО). Генеральна Асамблея ООН прийняла в 1982 р. Всесвітню хартію природи, яка є розвитком Стокгольмської декларації про довкілля (1972), і Всесвітню стратегію охорони природи, розроблену МСОП (1980). В останні десятиліття ХХ ст. під егідою ООН розроблена Концепція сталого розвитку, яка передбачає глобальні (в просторі і часі) підходи до охорони навколишнього середовища.

В Україні питання охорони навколишнього середовища офіційно перебувають у компетенції Міністерства екології і природних ресурсів, але на пряму стосуються кожного громадянина. Тому існує низка формальних і неформальних організацій, товариств і рухів охорони довкілля, що дозволяють діяти локально і більш оперативно, ніж державним структурам [6].

Міжнародний союз охорони природи (МСОП) об'єднує як державні, так і недержавні громадські організації. Вони визначають загальну політику МСОП, розробляють засади поточної роботи, та обирають Раду МСОП на Світових конгресах МСОП, що скликаються регулярно. Організації-члени можуть групуватись в Національні та Регіональні спільноти.

У складі МСОП існують 6 комісій, що опікуються оцінкою світових природних ресурсів, які подають інформаційну та дорадчу допомогу щодо справ збереження біорізноманіття:

— Комісія з виживання видів (Species Survival Commission, SSC): допомагає МСОП у сфері технічних питань, пов'язаних з роботою по збереженню видів та проводить охоронні заходи щодо видів, котрі знаходяться під загрозою зникнення. Видає Червоний список МСОП. На 2006 р. налічувала 700 членів. Голова — Holly Dublin.

— Комісія з охоронюваних територій (World Commission on Protected Areas, WCPA): займається питаннями організації нових та управління існуючими суходільними та морських природних охоронюваних територій. На 2006 р. налічувала 1300 членів. Голова — Nikita Lopoukhine.

— Комісія з природоохоронного законодавства (Commission on Environmental Law, CEL): розробляє законодавчі концепції та інструменти, та надає консультативну допомогу в сфері природоохоронного законодавства та сталого природного розвитку території. На 2006 р. налічувала 800 членів. Голова — Sheila Abed.

— Комісія з освіти та комунікації (Commission on Education and Communication, CEC): розробляє методику виховання всіх рівнів, спрямовані на усвідомлення важливості збереження біорізноманіття. На 2006 р. налічувала 600 членів. Голова — Keith Wheeler.

— Комісія з екологічної, економічної та соціальної політики (Commission on Environmental, Economic and Social Policy, CEESP): проводить експертизу та розробляє рекомендації з оптимізації економічних та соціальних факторів для охорони довкілля та сталого розвитку природних екосистем із збереженням біорізноманіття. На 2006 р. налічувала 500 членів. Голова — Taghi Farvar.

— Комісія з менеджменту екосистем (Commission on Ecosystem Management, CEM): надає експертну підтримку з питань інтегрованого екосистемного підходу до управління природними та модифікованими екосистемами. На 2006 р. налічувала 400 членів. Голова — Hillary Masundire.

МСОП визначає шість категорій охоронних територій:

I. Заповідник суворого режиму (Ia — природний заповідник, Ib — дика територія) — територія з найвищим рівнем захисту, що охороняється для збереження екосистем та наукових досліджень.

II. Національний парк — охоронна територія, призначена переважно для захисту екосистем і екологічного туризму.

III. Пам'ятка природи — охоронна територія, призначена переважно для збереження специфічних особливостей природи.

IV. Заказник — територія для охорони окремих видів: охоронна територія, призначена переважно для охорони окремих видів, часто з навмисним втручанням в екосистему.

V. Охоронний рельєф — охоронна територія, призначена переважно для захисту рельєфу / ландшафту та туризму.

VI. Територія контрольованого природовикористання — охоронна територія, призначена переважно для довготермінового економічного використання природної екосистеми.

Міжнародні правила щодо природоохоронних територій беруть початок із 1972 р., коли була підписана Стокгольмська декларація Конференції ООН з питань навколишнього середовища. У ній постановлялося, що захист зразків усіх головних типів екосистем повинен бути фундаментальною вимогою національних програм охорони природи. З того часу охорона таких екосистем стала основним принципом створення біологічних заповідників, що отримали підтримку кількома міжнародними договорами та резолюціями ООН — зокрема Світовий природний протокол 1982 р., Декларація Ріо-де-Жанейро 1992 р., і Йоганнесбурзька декларація 2002 р. Загалом ефективні національні програми захисту основних типів екосистем розвинулися щодо суходільних територій і в значно меншій мірою щодо морських і прісноводних біомів.

Українське законодавство визначає типи природоохоронних територій дещо інакше, хоча і зберігає основні принципи.

Українська екологічна асоціація "Зелений світ" створена в 1988 році як реакція суспільства на жакхливий екологічний стан в Україні, спричинений Чорнобильською катастрофою 1986 р. Асоціація є членом найбільшої Міжнародної громадської організації федерації "Друзі Землі" (Friends of the Earth).

УЕА "Зелений світ" зареєстрована 1992 р. Міністерством Юстиції України, свідоцтво про реєстрацію Статуту об'єднання громадян № 371 від 30 грудня 1992 р. Пройшла перереєстрацію в 2000 р., відповідно до закону України "Про об'єднання громадян". Цього ж року УЕА "Зелений світ" зареєструвала в Міністерстві Юстиції України Положення про символіку Української екологічної асоціації "Зелений світ" та отримала Свідоцтво про реєстрацію символіки об'єднання громадян № 361 від 16 серпня 2000 р. 10 грудня 2009 року XIII з'їзд УЕА "Зелений світ" вніс та затвердив зміни до Статуту Асоціації, нова редакція якого була зареєстрована наказом Міністерства Юстиції України № 623/5 26 березня 2010 р.

Українська Екологічна Асоціація "Зелений світ" проводить роботу, спрямовану на захист інтересів людини і природи. Одне із основних завдань Асоціації — зробити так, щоб голос екологічного руху був почутий.

Друкованим органом Асоціації є газета "Зелений світ."

Екологічна ситуація в Україні потребує залучення широкого кола населення до розв'язання екологічних проблем, тісної взаємодії з громадськими екологічними організаціями, підтримки їх ініціативи та конкретних пропозицій, що відповідає і передбачено екологічним законодавством України та Оргуською конвенцією.

ВИСНОВКИ

1. Комплексна охорона навколишнього середовища здійснюється на рівні підприємств, населених пунктів, регіонів, держав і глобально в масштабах всієї планети.

2. Екологічна ситуація в Україні потребує залучення широкого кола населення до розв'язання екологічних проблем, тісної взаємодії з громадськими екологічними організаціями, підтримки їх ініціативи та конкретних пропозицій, що відповідає і передбачено екологічним законодавством України та Організацією Конвенції.

3. Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечної для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

4. Необхідно підвищувати екологічну культуру суспільства і професійну підготовку спеціалістів з забезпечення загальної обов'язкової комплексної освіти та виховання в галузі охорони навколишнього природного середовища, в тому числі в дошкільних дитячих закладах, у системі загальної середньої, професійної та вищої освіти, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Пропозиції: Екологічні знання мають бути обов'язковою кваліфікаційною вимогою для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів та призводить до впливу на стан навколишнього природного середовища.

Спеціально визначені вищі та професійні навчальні заклади повинні здійснювати підготовку спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням суспільних потреб.

Література:

1. Закон України про охорону навколишнього природного середовища // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1991. — № 41. — Ст. 546.
2. Хільчевський В.К., Забокрицька М.Р., Кравчинський Р.Л. Екологічна стандартизація та запобігання впливу відходів на довкілля / В.К. Хільчевський, М.Р. Забокрицька, Р.Л. Кравчинський. — К.: ВПЦ "Київський університет". — 2016. — 192 с.
3. Гриник О. Ресурси територіальної громади: шляхи формування та ефективного використання / О. Гриник, В. Дручек. — Львів, Проект підтримки громад. — 2016. — 187 с.
4. Водний кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2001. — № 37, 38. — Ст. 189.
5. Закон України про питну воду та питне водопостачання // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2002. — № 16. — Ст. 112.
6. Орлатий М.К., Романюк С.А., Дегтярьова І.О. та ін. Ресурсний потенціал регіону: навч. посіб. / Авт.-упоряд.: М.К. Орлатий, С.А. Романюк, І.О. Дегтярьова та ін.; за заг. ред. М.К. Орлатого. — К.: НАДУ, 2014. — 724 с.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On Environmental Protection", Vidomosti Verchovnoi Rady Ukrainy, vol. 41, p. 546.

2. Chilchevs'kyi, V.K. Zabokryts'ka, M.R. and Kravchyns'kyj, R.L. (2016), Ekolohichna standartyzatsiia ta zapobihannia vplyvu vidkhodiv na dovkillia [Ecological standardization and warning of influence of wastes are on an environment], Kyivskiy Univerzitet, Kyiv, Ukraine.

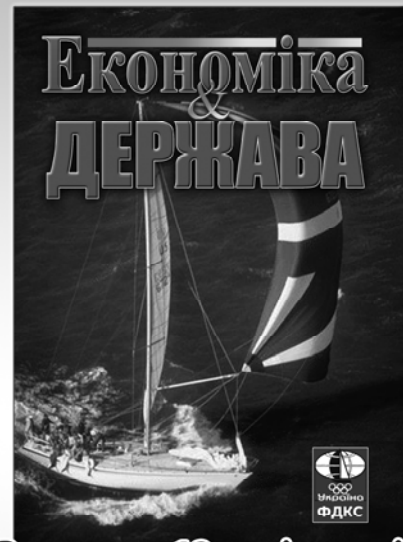
3. Grynuk, O. (2016), Resursy therythorialnoyi gromady: schljachy formuvannja ta efektyvnogo bykorystannja [Resources of territorial society: ways of forming and effective use of ecological standardization and warning of influence of wastes on an environment], Proekt pidtrymky gromad, Lviv, Ukraine.

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2001), "The Water Code of Ukraine", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 37, 38, p. 189.

5. Verkhovna Rada of Ukraine (2002), "On Drinking Water and Drinking Water Supply", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 16. p. 112.

6. Orlatyi, M.K. Romanjuk, S.A. Dehtjarjova, I.O. (2014), Resursnyj potentsial rehionu: navch.posib. [Resource potential of the region], NADU, Kyiv, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 13.09.2017 р.*

Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73